

رئیس

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۴۰۲/۱۰/۲۱

شماره: ۰۰۰۱۷۲۱

سوت:

حضرت آیت الله جنتی (دامت برکاته)

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

همانطور که استحضار دارید براساس بند ۲ ماده ۸۷ قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۰) مقرر شده است که: «در صورتی که مصوبه‌ای به لحاظ مغایرت با موازین شرع و سایر جهات، برای رسیدگی مطرح باشد، ابتدا موضوع از لحاظ مغایرت مصوبه با جهاتی غیر از مغایرت با موازین شرع در دیوان مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و دیوان نسبت به آن اتخاذ تصمیم می‌کند. در صورتی که دیوان، مصوبه و مفادی که مورد شکایت شرعی قرار گرفته است را به طور کلی ابطال کند و اثر آن را به زمان تصویب تسری دهد، موضوع پرونده بدون استعلام از شورای نگهبان مختومه می‌شود و در سایر موارد، بعد از اظهار نظر دیوان موضوع به همراه نظر دیوان و اسناد و مدارک پرونده با رعایت ترتیبات مذکور در بند (۱) این ماده و تبصره آن به شورای نگهبان ارسال می‌گردد و نظری که مطابق ترتیبات مقرر از سوی فقهای شورای نگهبان صادر می‌شود، ملاک عمل دیوان قرار می‌گیرد. در این موارد چنانچه مصوبه از سوی فقهای شورای نگهبان مغایر شرع اعلام شود، هیأت عمومی مطابق نظر فقهای شورای نگهبان بلافاصله نسبت به اعلام بطلان مصوبه اقدام می‌کند.»

در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۷/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری پرونده های کلاسه ۰۰۰۲۱۶۱ و ۰۰۰۱۷۲۱ به خواسته ابطال صورتجلسه شماره دو هزار و نود و چهارم شورای عالی اصلاحات ارضی مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱ (ابلاغی تحت نامه شماره

شورای نگهبان
اداره قوانین
شماره:

دبیرخانه شورای نگهبان
شماره ثبت: ۱۰/۴۰۳۲۸
تاریخ ثبت: ۱۴۰۲/۱۰/۲۱
سازمان: دیوان عدالت اداری

۱۴۳۱۷۸۹ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱۴ سازمان امور اراضی کشور) مطرح شد و پس از بحث و بررسی، اکثریت اعضای هیأت عمومی بر مبنای مفاد نظریه ذیل قائل به عدم قابلیت ابطال مقرر شدند :

«بر اساس ماده واحده مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص «تعیین تکلیف باقیمانده قراء، مزارع و املاک مشمول قانون اصلاحات ارضی» مصوب ۱۳۷۰/۳/۲: «وزارت کشاورزی موظف است نسبت به اراضی مشمول قانون اصلاحات ارضی که به تصرف زارعین صاحب نسق درآمده و تاکنون اسناد رسمی مالکیت برای آنها صادر نشده است، اقدام نموده تا طبق قانون اسناد مالکیت آنها صادر شود» و عبارت "تاکنون" در این ماده واحده هیچگونه دلالتی بر لزوم استمرار در تصرف اراضی مشمول قانون اصلاحات ارضی توسط زارعین متصرف صاحب نسق تا زمان صدور سند رسمی مالکیت جهت صدور این سند نداشته و عبارت مذکور صرفاً معطوف به اراضی مشمول قانون اصلاحات ارضی است که تا زمان تصویب ماده واحده فوق، اسناد رسمی مالکیت برای آنها صادر نشده است. در عین حال، هدف از تصویب ماده واحده پیش گفته تعیین تکلیف اراضی مشمول «قانون اصلاحات ارضی» است که تاکنون اسناد رسمی مالکیت برای آنها صادر نشده و در این ماده واحده، صدور سند رسمی مالکیت برای این اراضی پیش بینی شده است. بنا به مراتب فوق، تعیین شروطی از قبیل استمرار زراعت و یا استمرار تصرف در اراضی مذکور با توجه به سپری شدن مدت زمان معتابهی از تاریخ واگذاری این

قوه قضائیه
دیوان عدالت اداری

رئیس

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۴

شماره:

سوست:

اراضی و وقوع نقل و انتقالات متعدد بر اراضی مزبور، مانع تعیین تکلیف و صدور اسناد رسمی مالکیت برای این اراضی بوده و با فلسفه و هدف از تصویب ماده واحده صدرالذکر مابینت دارد و بر همین اساس صورتجلسه شماره دو هزار و نود و چهارم شورای عالی اصلاحات ارضی مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱ که تحت نامه شماره ۱۴۳۱۷۸۹ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱۴ سازمان امور اراضی کشور ابلاغ شده، مغایرتی با ماده واحده مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص «تعیین تکلیف باقیمانده قراء، مزارع و املاک مشمول قانون اصلاحات ارضی» مصوب سال ۱۳۷۰ نداشته و خارج از حدود اختیار مرجع تصویب کننده آن نبوده و قابل ابطال نیست.»

با توجه به مفاد نظریه فوق و با عنایت به اینکه شاکی ادعای مغایرت مقرره مورد شکایت را با موازین شرعی نیز مطرح کرده است، لذا نظریه اکثریت اعضای هیأت عمومی مبنی بر عدم قابلیت ابطال مقرره مورد اعتراض به همراه اسناد و مدارک پرونده در اجرای حکم مقرر در بند ۲ ماده ۸۷ قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۰) خدمت حضرتعالی ارسال می شود تا فقهای محترم شورای نگهبان در رابطه با جنبه شرعی شکایت مطروحه اظهارنظر فرموده و نظریه ایشان پس از صدور و ارسال به دیوان عدالت اداری، ملاک عمل قرار بگیرد.

حکمتعلی مظفری
رئیس دیوان عدالت اداری

شورای نگهبان

اداره قوانین

شماره: ۲۷